

МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ
НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ

1000 София, бул. "Княз Дондуков" № 52, тел: 0700 18 700, факс: (02) 9859 3099

Дата 20-00-5

Изм. № 12.01.16г.

ДО
ТЕРИТОРИАЛНА ДИРЕКЦИЯ НА
НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ
ЗА ПРИХОДИТЕ

ДИРЕКЦИЯ „ОБЖАЛВАНЕ И
ДАНЪЧНО-ОСИГУРИТЕЛНА
ПРАКТИКА”

Относно: промени в законодателството, свързано със задължителните осигурителни вноски и вноските за фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите"

Във връзка с промените в законодателството, свързано със задължителните осигурителни вноски и вноските за фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите" (фонд „ГВРС“), изразявам следното становище на основание чл. 10, ал. 1, т. 10 от Закона за Националната агенция за приходите:

1. Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2016 г.

С чл. 9 от Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване (ЗБДОО) за 2016 г. са определени следните размери на месечния осигурителен доход:

- минимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година по основни икономически дейности и квалификационни групи професии съгласно Приложение № 1 към чл. 9, ал. 1, т. 1 от ЗБДОО за 2016 г.

Както за 2015 г., така и за 2016 г. минималният месечен осигурителен доход не се прилага за общинските съветници, работниците и служителите в бюджетните предприятия по смисъла на § 1, т. 1 от допълнителната разпоредба на Закона за счетоводството и за избраните управител, контролор, касиер и членовете на управителния и контролния съвет на етажната собственост по Закона за управление на етажната собственост (основание Забележка № 4 от Приложение № 1 към чл. 9, ал. 1, т. 1 от ЗБДОО за 2016 г.).

• минимални месечни размери на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица съобразно облагаемия им доход за 2014 г. от упражняване на съответната трудова дейност като самоосигуряващи се лица:

- а) до 5400 лв. - 420 лв.;
- б) от 5400,01 до 6500 лв. - 450 лв.;
- в) от 6500,01 лв. до 7500 лв. - 500 лв.;
- г) над 7500 лв. - 550 лв.;

Минималният месечен размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица, които не са упражнявали дейност през 2014 г., както и за започналите дейност през 2015 г. и 2016 г. е 420 лв. (основание чл. 9, ал. 2 от ЗБДОО за 2016 г.).

За лицата, извън посочените в чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване (КСО), за които осигурителният доход за социално и/или здравно осигуряване е обвързан с минималния месечен осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, се взема предвид доходът по чл. 9, ал. 1, т. 2, буква „а“ от ЗБДОО за 2016 г. – 420 лв. (основание чл. 9, ал. 3 от ЗБДОО за 2016 г.).

• за 2016 г. минималният месечен размер на осигурителния доход за регистрираните земеделски стопани и тютюнопроизводители не е променен спрямо 2015 г. - определен е в размер на 300 лв. (основание чл. 9, ал. 1, т. 3 от ЗБДОО за 2016 г.).

• за 2016 г. максималният месечен размер на осигурителния доход не е променен спрямо 2015 г. - определен е в размер на 2600 лв. (чл. 9, ал. 1, т. 4 от ЗБДОО за 2016 г.).

Размерът на осигурителната вноска за фонд „Трудова злополука и професионална болест“ по групи основни икономически дейности за 2016 г. е определен съгласно приложение № 2 към чл. 14 от ЗБДОО за 2016 г.

За 2016 г. не се внасят вноски за фонд “ГВРС”. Това изрично е определено с чл. 15, ал. 1 от ЗБДОО за 2016 г.

2. Промени в Кодекса за социално осигуряване

От 01.01.2016 г. е създаден нов фонд на държавното обществено осигуряване (ДОО). Това е фонд "Пенсии за лицата по чл. 69" от КСО. Администрирането на вноските за този фонд не са пряко свързани с функциите и правомощията на Националната агенция за приходите (НАП).

2.1. Осигурени лица

Допълнена е т. 4 от ал. 1 на чл. 4 от КСО, вследствие на което към лицата по тази точка са включени държавните служители по Закона за Държавна агенция "Разузнаване" и офицерите и сержантите по Закона за Националната служба за охрана (в сила от 01.11.2015 г.), както и резервистите на активна служба по Закона за резерва на въоръжените сили на Република България (в сила от 01.01.2016 г.).

Допълнението е направено с оглед влизането в сила на Закона за Държавна агенция "Разузнаване" (ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.11.2015 г.) и Закона за Националната служба за охрана (ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.11.2015 г.), както и във връзка с уреждане правното положение на резервистите за целите на ДОО. Лицата

по чл. 4, ал. 1, т. 4 от КСО подлежат на задължително осигуряване за всички осигурени от ДОО социални рискове.

В сила от 17 февруари 2015 г., понятието *регистрирани земеделски производители* в КСО е заменено с *регистрирани земеделски стопани*. Промяната е извършена с оглед привеждане в терминологично отношение на КСО в съответствие със Закона за подпомагане на земеделските производители, който нормативен акт, във връзка с правото на Европейския съюз (Регламент (ЕС) № 1307/2013.), вече борави и с по-общото понятие **земеделски стопани**. Въпреки това, дефиницията в КСО за въпросните лица **остава по същество непроменена**. „Регистрирани земеделски стопани и тютюнопроизводители“ са физическите лица, които произвеждат растителна и/или животинска продукция, предназначена за продажба, и са регистрирани по установения ред.

2.2. Избор за промяна на осигуряването

2.2.1. Универсален пенсионен фонд

Осигурените в универсален пенсионен фонд лица имат право да изберат да променят осигуряването си **от универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии" на ДОО** с увеличена осигурителна вноска в размера на осигурителната вноска за универсален пенсионен фонд не по-късно от 5 години преди възрастта за придобиване право на пенсия и ако не им е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст (основание чл. 4б, ал. 1 от КСО).

Осигуряването по този ред възниква от първо число на месеца, следващ месеца на избора за промяна (основание чл. 4б, ал. 3 от КСО).

Освен това, лицата, които вече са избрали да променят осигуряването си от универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии" на ДОО могат да изберат да **възобновят осигуряването си в универсален пенсионен фонд** не по-късно от 5 години преди възрастта за придобиване право на пенсия по чл. 68, ал. 1 от КСО и ако не им е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст (основание чл. 124а, ал. 1 от КСО).

Възобновяване на осигуряването в универсален пенсионен фонд възниква от първо число на месеца, следващ месеца на избора (основание чл. 124а, ал. 3 от КСО).

За да се **възобнови обаче осигуряването в универсален пенсионен фонд** е необходимо да е изтекла една година от вече направения избор за промяна на осигуряването от универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии" на ДОО (основание чл. 124а, ал. 2 от КСО).

Аналогично, при възобновено осигуряване в универсален пенсионен фонд, нов избор за промяна на осигуряването **от универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии"** на ДОО може да бъде направен едва след изтичане на една година от възобновяването (основание чл. 4б, ал. 2 от КСО).

В КСО е предвидено изборът за промяна на осигуряването от универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии" на ДОО, изборът за възобновяване на осигуряването в универсален пенсионен фонд, както и редът и начинът за събиране и разпределение на увеличената осигурителна вноска да се уреждат с наредбата по чл. 179, ал. 3 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК). Това е *Наредбата за реда за избор на осигуряване, внасяне и разпределяне на задължителните осигурителни вноски, вноските за фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите"* и за обмен на информация, която влиза в сила от 04 септември 2015 г., като от същата дата е отменена *Наредбата за реда за внасяне и разпределяне на*

задължителните осигурителни вноски и вноските за фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите".

Осигурените в универсален пенсионен фонд лица **избират да се осигуряват само във фонд "Пенсии" на ДОО чрез подаване заявление** съгласно приложение № 3 към чл. 4, ал. 5 от новата наредба.

Заявлението се подава в компетентната териториална дирекция на НАП – лично, от лице, упълномощено с нотариално заверено изрично пълномощно или по електронен път с квалифициран електронен подпис на осигуреното лице (основание чл. 4, ал. 7 и 8 от наредбата). Заявление не се приема ако към датата на подаването осигуреното в универсален пенсионен фонд лице не отговаря на условията за промяна на осигуряването (основание чл. 4, ал. 9 от наредбата).

Осигурените лица, родени след 31 декември 1959 г., които се осигуряват само във фонд "Пенсии" на ДОО, **възобновяват осигуряването си в универсален пенсионен фонд чрез подаване на индивидуално заявление до пенсионноосигурителното дружество, управляващо фонда**, в който желаят да участват, по ред, определен с наредбата, издадена от Комисията за финансов надзор на основание чл. 137, ал. 3 КСО (основание чл. 11, ал. 1 от Наредбата за реда за избор на осигуряване, внасяне и разпределяне на задължителните осигурителни вноски, вноските за фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите" и за обмен на информация). Следва да се има предвид, че **осигурителните вноски за фонд "Пенсии" на ДОО в размера на осигурителната вноска за универсален пенсионен фонд** (и лихвите по тях) се внасят по **банкова сметка за ДЗПО** на компетентната териториална дирекция (ТД) на НАП, а не по банковата сметка на компетентната ТД на НАП за събиране на приходите за социалноосигурителните фондове към НОИ (основание чл. 2, ал. 1 и ал. 4 от наредбата).

Съгласно чл. 6, ал. 3, т. 10 от КСО за лицата, които са избрали да променят осигуряването си от универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии" на ДОО, осигурителна вноска за фонд "Пенсии" на ДОО се увеличава с размера на вноската за универсален пенсионен фонд (5 на сто – основание чл. 157, ал. 1, т. 1 от кодекса). Вноската се разпределя между осигурителя и осигуреното лице в размерите по чл. 157, ал. 3 от КСО (2,8 на сто за сметка на осигурителя и 2,2 на сто за сметка на осигуреното лице).

На основание чл. 4а, ал. 3, т. 6 от КСО за морските лица, които са избрали да променят осигуряването си от универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии" на ДОО, осигурителна вноска за фонд "Пенсии" на ДОО се увеличава с размера на вноската за универсален пенсионен фонд (5 на сто – основание чл. 157, ал. 1, т. 1 от кодекса).

2.2.2. Професионален пенсионен фонд

От 01.01.2016 г. осигурените в професионален пенсионен фонд лица имат право **еднократно да променят осигуряването си от професионален пенсионен фонд във фонд "Пенсии" на ДОО** с увеличена осигурителна вноска в размера на осигурителните вноски за професионален пенсионен фонд, ако не им е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст или професионална пенсия за ранно пенсиониране (основание чл. 4в, ал. 1 от КСО).

Лицата, които са променили осигуряването си от професионален пенсионен фонд във фонд "Пенсии" на ДОО **не могат да възобновят осигуряването си в професионален пенсионен фонд**, тъй като изборът е еднократен.

Изборът за промяна на осигуряването от професионален пенсионен фонд във фонд "Пенсии" на ДОО, както и редът и начинът за събиране и разпределение на увеличената осигурителна вноска също се уреждат с *Наредбата за реда за избор на осигуряване, внасяне и разпределяне на задължителните осигурителни вноски, вноските за фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите" и за обмен на информация.*

Осигурените в професионален пенсионен фонд лица **избират да се осигуряват само във фонд "Пенсии" на ДОО чрез подаване заявление** съгласно приложение № 4 към чл. 4, ал. 6 от наредбата.

Заявлението се подава в компетентната териториална дирекция на НАП – лично, от лице, упълномощено с нотариално заверено изрично пълномощно или по електронен път с квалифициран електронен подпис на осигуреното лице (основание чл. 4, ал. 7 и 8 от наредбата). Не се приемат заявления от осигурени в професионален пенсионен фонд лица, на които към датата на подаването е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст или професионална пенсия за ранно пенсиониране (основание чл. 4, ал. 10 от наредбата).

Увеличените **осигурителни вноски за фонд "Пенсии" на ДОО в размера на осигурителните вноски за професионален пенсионен фонд** (и лихвите по тях) **се внасят** по банковата сметка за ДЗПО на компетентната ТД на НАП, а не по банковата сметка на компетентната ТД на НАП за събиране на приходите за социалноосигурителните фондове към НОИ (основание чл. 2, ал. 1 и ал. 4 от наредбата).

Съгласно чл. 6, ал. 3, т. 11 от КСО за лицата, които са избрали да променят осигуряването си от професионален пенсионен фонд във фонд "Пенсии" на ДОО, осигурителна вноска за фонд "Пенсии" на ДОО се увеличава с размера на вноската за професионален пенсионен фонд (12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд или 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд – основание чл. 157, ал. 1, т. 2 от кодекса).

На основание чл. 4а, ал. 3, т. 7 от КСО за морските лица, които са избрали да променят осигуряването си от професионален пенсионен фонд във фонд "Пенсии" на ДОО, осигурителна вноска за фонд "Пенсии" на ДОО се увеличава с размера на вноската за професионален пенсионен фонд (12 на сто - за морските лица, работещи при условията на I категория труд или 7 на сто - за морските лица, работещи при условията на II категория труд – основание чл. 157, ал. 1, т. 2 от кодекса).

2.3. Годишен осигурителен доход

В сила от 01.01.2016 г. в чл. 6, ал. 9, изречение трето от КСО думите „определения с влязъл в сила ревизионен акт по“ (ДОПК) са заменени с „установения от органа по приходите при условията и по реда на“ (ДОПК). Изменението предоставя възможност годишния осигурителен доход да се определя на база установения от органите по приходите на НАП облагаем доход в хода на ревизионно производство.

В същото изречение на чл. 6, ал. 9 от КСО думата „съответната“ е заличена (в сила от 01.01.2016 г.). По този начин при определяне на годишния осигурителен доход за фонд „Общо заболяване и майчинство“ се обхващат всички доходи от трудова дейност на самоосигуряващото се лице .

3. Закон за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2016 г.

На основание чл. 2 от Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2016 г. здравноосигурителната вноска е определена в размер 8 % и не е променена спрямо 2015 г.

4. Промени в Закона за здравното осигуряване

В сила от 01.01.2016 г. е извършено допълнение в разпоредбата на чл. 40, ал. 3, т. 1 от Закона за здравното осигуряване (ЗЗО), като по този начин е ограничена възрастта до която, лицата които, ако учат редовно, до завършване на средно образование са здравно осигурени за сметка на държавния бюджет – **не по-късно от навършване на 22-годишна възраст.**

Към лицата по чл. 40, ал. 2 от ЗЗО са добавени пострадалите при изпълнение на служебните си задължения държавни служители по Закона за Държавна агенция "Разузнаване"; пострадалите при изпълнение на служебните си задължения офицери и сержанти по Закона за Националната служба за охрана. Допълнението е в сила от 01.11.2015 г. Лицата по чл. 40, ал. 2 от ЗЗО се осигуряват за сметка на държавния бюджет.

Към лицата по чл. 40, ал. 3, т. 9 от ЗЗО (родителите, осиновителите, съпрузите, които полагат грижи за лице с увреждане със загубена работоспособност над 90 на сто и постоянно се нуждаят от чужда помощ) са добавени „или един от родителите на майката или бащата“. Допълнението е в сила от 15.08.2015 г. Лицата по чл. 40, ал. 3, т. 9 от ЗЗО се осигуряват за сметка на държавния бюджет.

Изменена е ал. 4а на чл. 40 от ЗЗО. Съгласно тази разпоредба за лицата по чл. 40, ал. 3 от закона (осигуряват се за сметка на държавния бюджет) осигурителната вноска се внася в размера, определен със ЗБНЗОК за съответната година, върху 55 на сто от минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица от 1 януари 2016 г., като всяка следваща година се увеличава с 5 на сто до достигане на минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица.

Чрез създаване на ал. 6 към чл. 39 от ЗЗО, в сила от 01.01.2016 г. е въведена изрична правна регламентация относно формирането на здравноосигурителния статус на лицата, които са задължително осигурени в Националната здравноосигурителна каса. Здравноосигурителният статус, необходим за упражняване на здравноосигурителните права, се формира въз основа на данните за здравно осигуряване от заявления и декларации по този закон, вписвания в официални публични регистри, писмени доказателства, предоставени от лицата, и внесените или дължимите здравноосигурителни вноски.

В сила от 28.12.2015 г. е изменена ал. 2 на чл. 109 от ЗЗО. В резултат от това, периодът, за който следва да се внесат дължимите здравноосигурителни вноски, с оглед възстановяване здравноосигурителните права на лицата, които са длъжни да внасят здравни вноски за своя сметка, е променен от 36 на 60 месеца.

Следва да се има предвид, че **промяната касае възстановяването, а не прекъсването на здравноосигурителните права.** По отношение на прекъсването на здравноосигурителните права, преценката продължава да се извършва във връзка с

повече от три невнесени дължими здравноосигурителни вноски за период от 36 месеца до началото на месеца, предхождащ месеца на оказаната медицинска помощ.

Към настоящото становище е приложена таблица за размера и разпределението за 2016 г. на осигурителните вноски за ДОО, ДЗПО, здравно осигуряване и Учителския пенсионен фонд по осигурени лица.

Приложение: Таблица за размера и разпределението за 2016 г. на осигурителните вноски за ДОО, ДЗПО, здравно осигуряване и Учителския пенсионен фонд по осигурени лица.

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА НАП:

/БОЙКО АТАНАСОВ/

